

PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. CHRISTIAN FALZON SCERRI

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa, 15 ta' Lulju, 2022

Rikors Maħluf Nru: 270/2018

CARMEL U CARMEN KONJUĠI ELLUL

VS.

EMANUEL CAMILLERI (K.I. 57944M), EMANUEL CAMILLERI (K.I. 44382M), JACQUELINE CAMILLERI, MARIO PIO CAMILLERI U PAUL CAMILLERI, U B'DIGRIET TAT-18 TA' ĠUNJU 2018 ĠIET IMSEJĦA FIL-KAWŻA S-SOĊJETÀ GASANMAMO INSURANCE LIMITED

Il-Qorti:

1. Din hija sentenza finali dwar is-sitt talbiet magħmula minn Carmel u Carmen miżżewġin Ellul sabiex huma jiġu mħallsa mill-konvenuti għad-danni, li jgħidu li garrbu fl-appartament tagħhom, minħabba nirien li ħakmu l-garaxx bin-numru 83, fi Triq Carmelo Dimech, il-Mosta nhar it-23 ta' Lulju, 2016;

Daħla

2. B'rikors maħluf imressaq fit-**23 ta' Marzu, 2018**, l-atturi Carmel u Carmen Ellul fessru li huma sidien tal-appartament bin-numru 2, li jinsab fl-indirizz 81, Triq Carmelo Dimech, il-Mosta. Dan l-appartament jiġi fuq garaxx bin-numru 83, fl-istess triq, li safa maħkum b'nirien fit-23 ta' Lulju, 2016;

3. L-atturi jgħidu li minħabba dawn in-nirien huma ġarrbu ħsarat strutturali estensivi fl-appartament tagħhom u tilfu wkoll il-qligħ li setgħu jagħmlu mill-istess appartament. Jispjegaw li huma ta' xejn kienu talbu lill-konvenuti sabiex isewwu dawn il-ħsarat u biex jagħmlu tajjeb għad-danni li ġarrbu;
4. Għalhekk huma kellhom jiffiżu din il-kawża fejn talbu lill-qorti sabiex:

«1. Tiddikjara u tiddeċiedi illi l-intimati, jew min minnhom, huma unikament responsabbli għan-nirien li ħakmu l-fond ossia l-garaxx numru tlieta u tmenin (83) fi Triq Carmelo Dimech, il-Mosta, nhar it-tlieta u għoxrin (23) ta' Lulju tas-sena elfejn u sittax (2016);

2. Tiddikjara, okkorrendo bl-opera ta' periti nominandi, li kaġun tan-nirien surriferiti u tal-inadempjenza tal-intimati, jew min minnhom, f'li jagħmlu tajjeb għall-ħsara fil-fond proprjetà tagħhom stess, ir-rikorrenti sofrew, u għadhom qed isofru diversi danni fosthom ħsara strutturali estensiva fil-fond proprjetà tar-rikorrenti surriferit, u danni oħra, fosthom iżda mhux limitatament, telf ta' qligħ;

3. Tillikwida okkorendo bl-opra ta' periti nominandi, id-danni kollha sofferti mir-rikorrenti;

4. Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom iħallsu lir-rikorrenti dawk id-danni hekk likwidati skont it-talba preċedenti;

5. Occorrendo tordna lill-intimati jew min minnhom, sabiex fi żmien qasir u perentorju prefiss lilhom minn din l-Onorabbli Qorti, jesegwixxu dawk ix-xogħlijiet kollha meħtieġa fil-garaxx bin-numru tlieta u tmenin (83) fi Triq Carmelo Dimech, il-Mosta, taħt id-direzzjoni ta' perit nominat minn din l-Onorabbli Qorti, u fin-nuqqas tawtorizza lir-rikorrenti jesegwixxu huma stess tali xogħlijiet a spejjeż tal-intimati jew min minnhom;

6. Occorrendo tordna lill-intimati jew min minnhom, sabiex fi żmien qasir u perentorju prefiss lilhom minn din l-Onorabbli Qorti, jesegwixxu dawk ix-xogħlijiet kollha meħtieġa fil-proprjetà tar-rikorrenti u cioè l-appartament bl-indirizz bin-numru wieħed u tmenin (81), Flat numru tnejn (2) fi Triq Carmelo Dimech, il-Mosta, taħt id-direzzjoni ta' perit nominat minn din l-Onorabbli Qorti, u fin-nuqqas tawtorizza lir-rikorrenti jesegwixxu huma stess tali xogħlijiet a spejjeż tal-intimati jew min minnhom;

Bl-imgħax legali u bl-ispejjeż inkluż dawk tal-ittra ġudizzjarja datata wieħed u tletin (31) ta' Jannar elfejn u sbatax (2017), kontra l-intimati, jew min minnhom, li lkoll jinsabu minn issa ingunti għas-subizzjoni.»;

5. Il-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) ppreżenta t-tweġiba maħlufa tiegħu fid-**19 ta' April, 2018**, u fiha huwa ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

«1. Illi fl-ewwel lok ir-Rikorrenti ma ġabu l-ebda prova illi l-fond numru 81/2 Triq Carmelo Dimech huwa proprjetà tagħhom u għalhekk m'għandhomx locus standi f'dawn il-proċeduri;

2. Illi t-talbiet tar-Rikorrenti għandhom jiġu respinti bl-ispejjeż, billi l-incident meritu ta' din il-kawża ma ġarax tort u htija tiegħu u għalhekk huwa ma kienx responsabbli għan-nirien li ħakmu, fit-23 ta' Lulju 2016, il-fond numru 83, Triq Carmelo Dimech, Mosta u dana billi huwa dejjem mexa bħala bonus pater familias; għalhekk b'ebda mod ma kien negligenti fl-aġir u xogħol tiegħu. Dana kollu kif sejjer jiġi spjegat aħjar waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

3. Illi tant ma kienx dan l-incident tort tal-intimat, illi l-istess intimat ma instabx responsabbli għan-nirien fl-Inkjestta Maġisterjali (Numru 32/2016) li saret u li qed tiġi eżebita bħala Dok. A, dana kif sejjer jirriżulta aħjar waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

4. Illi in vista tal-premess, l-intimat ma għandu jhallas xejn lir-Rikorrenti in linea ta' danni, liema danni ma ġewx elenkati, u għalhekk ir-Rikorrenti f'dan l-istadju qed jirriżerva li jressaq dawk il-provi u anki xhieda ġodda fi stadju ulterjuri jekk ikun il-każ;

5. Salv eċċezzjonijiet oħra.»;

6. Imbagħad, fis-**27 ta' April, 2018**, permezz ta' tweġiba maħlufa kongunta, Jacqueline Camilleri, Mario Pio Camilleri u Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) f'ismu stess u f'isem Paul Camilleri, li jgħix barra minn Malta, ressqu dawn l-eċċezzjonijiet li ġejjin:

«Illi fil-konfront tal-preżenti konvenuti, l-istanza attriċi hija kompletament infondata fil-fatt u fid-dritt u għandha tiġi miċħuda bl-ispejjeż, inter alia, għal dawn il-motivi –

1. Illi fl-ewwel lok, dwar din l-identika kwistjoni, hemm diġà proċeduri ġudizzjarji intavolati fid-9 ta' Frar, 2018 minn terzi persuni kontra l-odjerni konvenuti fl-ismijiet «Michael Camilleri v. Emanuel Camilleri et» [ref. Nru. 108/2018] quddiem din l-Onorabbli Qorti, presjeduta mill-Imħallef Lawrence Mintoff. Għalhekk, hemm lok li l-preżenti proċediment ġudizzjarju jinstema' min din l-Onorabbli Qorti kif presjeduta mill-appena imsemmi Imħallef u dan in vista ta' dak li jgħid l-Art. 793 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta għax bejn dawn iż-żewġ

kawżi hemm konnessjoni ta' suġġett u anke l'għaliex id-deċiżjoni ta' waħda tista' tolqot id-deċiżjoni tal-oħra u għalhekk ikun jixraq dawn iż-żewġ kawżi jiġu mismugħin flimkien;

2. Illi b'mod preliminari, peress li l-każ jitratta minn allegati ħsarat ikkaġunati lil terzi riżultanti minn vettura, għandha tidhol tipparteċipa f'dawn il-proċeduri l-assigurazzjoni tal-vettura targata EBI-574 (i.e. GasanMamo Insurance Limited) u dan ai termini tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta, għax permezz tal-kuntratt/polza ta' assicurazzjoni, l-assigurazzjoni ħadet fuqha l-istess riskju identiku tal-assigurat tagħha [il-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. nru. 44382M)];

3. Illi, bla ebda preġudizzju għall-eċċezzjoni preċedenti, il-preżenti konvenuti ma jaħtu bl-ebda mod u manjiera għan-nirien li ħakmu l-vettura EBI-574 ġewwa l-garaxx 83, Triq Carmelo Dimech, Mosta u għall-konsegwenzi riżultanti mill-istess. F'dan is-sens, kwalsiasi imputazzjoni ta' responsabbiltà li l-atturi qed jittentaw jaddossaw fuq il-preżenti konvenuti għandha tiġi riġettata peress li l-akkadut de quo kien imur lil hinn mill-kontroll tagħhom u, għalhekk, l-istess konvenuti għandhom jiġu liberati mill-ħarsien tal-ġudizzju;

4. Illi, bla preġudizzju, il-fatt li l-preżenti konvenuti – għajr għal Jacqueline Camilleri – huma ko-proprjetarji tal-garaxx 83, Triq Carmelo Dimech, Mosta ma jagħmilhomx awtomatikament responsabbli għall-ħsarat riżultanti minn u/jew konsegwenzjali għan-nirien li laqta l-fond ta' l-atturi. F'dan is-sens, kwalsiasi imputazzjoni ta' responsabbiltà li l-atturi qed jaddossaw fuq il-preżenti konvenuti għandha tiġi riġettata u l-istess konvenuti, għalhekk, għandhom jiġu liberati mill-ħarsien tal-ġudizzju;

5. Illi, bla preġudizzju, il-konvenuta Jacqueline Camilleri, għalkemm hi ko-proprjetarja fil-vettura flimkien ma' żewġha [i.e., il-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. nru. 44382M)] tramite l-komunjoni tal-akkwisti, m'hijjex ko-proprjetarja tal-garaxx 83, Triq Carmelo Dimech, Mosta u allura ma taħti bl-ebda mod għall-allegati danni mitluba mill-atturi, kemm dawk allegatament konsegwenza tan-nirien u kif ukoll għal dawk dwar l-allegata inadempjenza. Għalhekk, il-konvenuta Jacqueline Camilleri għandha tiġi meħlusa mill-osservanza tall-ġudizzju;

6. Illi jiġi rilevat li fil-preżent qegħdin jitwettqu xogħlijiet fis-sit in kwistjoni sabiex tiġi riparata l-ħsara strutturali u tali xogħlijiet daqt jitlestew;

7. Illi, bla ebda preġudizzju għall-eċċezzjonijiet preċedenti, kuntrarjament għal dak allegat mill-atturi, l-aġir tal-preżenti konvenuti ma kkaġuna l-ebda danni jew preġudizzju ulterjuri lill-proprjetà jew patrimonju ta' l-atturi u kwalsiasi allegazzjoni xort'oħra – anke dik dwar kwantifikazzjoni ta' allegati ħsarat – għandha tiġi debitament pruvata sal-grad li trid il-Liġi skont l-Art. 562 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u

Proċedura Ċivili (Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta) bi provi tajbin, rilevanti u xierqa skont l-Art. 558 u l-Art. 559 ta' l-istess imsemmi Kodiċi;

8. Illi, bla preġudizzju għall-eċċezzjonijiet t'hawn fuq, fi kwalunkwe każ, l-atturi jeħtiġilhom jipprovaw l-aspetti u l-elementi kollha tal-każ tagħhom fil-konfront tal-preżenti konvenuti sal-grad meħtieġ skont il-Liġi u fin-nuqqas il-pretiża tagħhom għandha tfalli di fronti għall-istess konvenuti;

9. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri skont u permessi mil-Liġi.»;

7. Fil-**21 ta' Mejju, 2018** il-qorti tat digriet, li permezz tiegħu bit-tħaddim tal-**artikolu 793 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta**, ġie deċiż li din il-kawża tinstema' flimkien mal-kawża bir-rikors maħluf numru 108/2018CFS quddiem l-istess Imħallef;
8. Imbagħad, fis-seduta tat-**18 ta' Ġunju, 2018**, il-qorti ordnat is-sejħha fil-kawża tal-kumpannija ta' assigurazzjoni GasanMamo Insurance Limited;
9. GasanMamo Insurance Limited irrispondiet għat-talbiet tal-atturi permezz ta' twegiba maħlufa ppreżentata minnha fit-**28 ta' Ġunju, 2018**, fejn hija ressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

«1. Illi permezz ta' Digriet mogħti minn dina l-Onorabbli Qorti nhar it-18 ta' Ġunju 2018, is-soċjetà esponenti ġiet imsejħha fil-kawża fl-ismijiet fuq premissi;

2. Illi s-soċjetà esponenti ġiet notifikata bl-atti kollha tal-kawża fil-25 ta' Ġunju 2018;

*3. Illi s-soċjetà esponenti kienet ħarġet polza ta' assigurazzjoni tat-tip Third Party Only sabiex tkopri l-vettura bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574, di proprjetà tal-konvenut Emanuel Camilleri detentur tal-karta tal-identità bin-numru 44382(M) u dana skont ma jirrizulta miċ-Ċertifikat ta' Assikurazzjoni relattiv, illi kopja tiegħu qiegħda tiġi hawn annessa, esebita u mmarkata bħala **Dok. GMI1** sa **Dok. GMI3**;*

4. Illi nhar it-23 ta' Lulju 2017, seħħew nirien f'garaxx sitwat tlieta u tmenin (83) fi Triq Carmelo Dimech, Mosta fejn fost vetturi oħra kien hemm parkeġġjata l-vettura bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574 assigurata mas-soċjetà esponenti;

5. Illi t-talbiet attriċi huma infondati fil-fatti u fid-Dritt u dana stante illi assolutament mhux minnu li l-assigurat tas-soċjetà esponenti u wisq

inqas is-soċjetà esponenti kienu b'xi mod jaħtu għall-inċident de quo, u dana hekk kif ser jiġi ampjament ippruvat waqt it-trattazzjoni ta' dina l-kawża u l-atturi għandhom iressqu kull prova valida u neċessarja skont il-Liġi sabiex jipprovaw dak minnhom allegat;

6. Illi mingħajr preġudizzju għall-fuq premess, l-atturi għandhom jgħibu l-aħjar prova illi huma l-proprjetarji tal-fond ossia l-appartament numru tnejn (2) fi blokk numru wieħed u tmenin (81) fi Triq Carmelo Dimech, Mosta, u wkoll l-aħjar prova tad-danni effettivi u attwali minnhom allegati u reklamati.»;

10. Waqt l-udjenza tal-**11 ta' Lulju, 2018**, il-partijiet reġgħu qablu li din il-kawża għandha timxi flimkien mal-kawża bin-numru 108/2018CFS. Fl-istess seduta, il-qorti ħatret lill-perit Marielouise Caruana bħala espert ġudizzjarju sabiex tmur fl-appartament tal-atturi u tagħmel il-kostatazzjonijiet relattivi tagħha;
11. Fis-**17 ta' Settembru, 2018**, il-qorti approvat il-qbil milħuq bejn il-partijiet li kull prova li tressqet u li kienet sejra tiġi mressqa fl-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS għandha tgħodd ukoll bħala prova għal din il-kawża;
12. Il-perit Marielouise Caruana Galea pprezentat ir-rapport tagħha dwar il-ħsarat li sabet fl-appartament inkwistjoni fil-**25 ta' Frar, 2019** (ara paġni minn 195 sa 222 tal-atti tal-kawża);
13. Imbagħad, waqt is-seduta tal-**20 ta' Mejju, 2019**, l-inkarigu tal-perit Caruana Galea ġie mġebbed biex hija tikkwantifika fi flus il-ħsara li seħħet fl-appartament b'kawża tan-nar li qabad fit-23 ta' Lulju, 2016;
14. Fis-**17 ta' Settembru, 2019**, il-perit Caruana Galea pprezentat dan it-tieni rapport tagħha dwar il-likwidazzjoni tad-danni li ġew ikkawżati fl-appartament inkwistjoni (ara paġni minn 266 sa 278 tal-atti tal-kawża);
15. Il-partijiet għalqu l-provi tagħhom fit-2 ta' Novembru, 2021, u filwaqt li l-atturi ressqu s-sottomissjonijiet tagħhom bil-miktub fis-7 ta' Jannar, 2022, il-konvenuti kollha ressqu s-sottomissjonijiet bil-miktub rispettivi tagħhom fil-21 ta' Marzu, 2022;

16. Fis-seduta tal-**1 ta' April, 2022**, il-partijiet iddikjaraw li fil-mori tal-kawża l-atturi wettqu bi spejjeż tagħhom it-tiswijiet kollha li kien hemm bżonn li jsiru fl-appartament tagħhom. Imbagħad, b'ħarsien ta' ordni mogħtija mill-qorti waqt l-istess seduta, fis-**6 ta' Meju, 2022**, l-atturi pprezentaw numru ta' rċevuti bħala prova tan-nefqa li għamlu biex iwettqu dawn it-tiswijiet;
17. Waqt is-seduta tal-**24 ta' Ġunju, 2022** l-avukati tal-partijiet iddikjaraw li ma kellhomx aktar provi xi jressqu u minn hemmhekk il-kawża tħalliet għas-sentenza biex tingħata illum;

Fatti

18. Fis-siġhat bikrin ta' filgħodu tat-23 ta' Lulju, 2016, ġie maħkum minn nirien il-garaxx bin-numru 83, fi Triq Carmelo Dimech, fil-Mosta. Dan il-garaxx huwa proprjetà tal-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) flimkien ma' wliedu Mario Pio Camilleri, Paul Camilleri u Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) (ara l-affidavit ta' Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) f'paġna 330 tal-atti ta' din il-kawża, ix-xiehda ta' Mario Pio Camilleri f'paġna 432 tal-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS u x-xiehda ta' Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) f'paġna 435 tal-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS);
19. Dakinhar fil-garaxx kien hemm miżmuma erba' trakkijiet li kienu lkoll kemm huma reġistrati fuq isem Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) (ara x-xiehda ta' Stephen Cachia u d-dokumenti pprezentati minnu f'paġni 93 sa 103 tal-atti tal-kawża);
20. Il-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri kienu minn tal-ewwel fuq il-post. Dan tal-aħħar ipprova jitfi n-nar permezz ta' ċilindru ta' tifi tan-nar, iżda ma mexxilux. Aktar tard, fuq il-post waslu l-ħaddiema tad-Dipartiment tal-Protezzjoni Ċivili li ħadu ħsieb jikkontrollaw u jitfu n-nar;
21. Sadattant ġew evakwati r-residenti li kienu jgħixu fl-appartamenti li jinsabu mibnija madwar il-garaxx bin-numru 83, inkluż ir-residenti tal-proprjetajiet li jiġu fuq in-naħa tax-

xellug tal-garaxx minhabba li l-ħajt diviżorju kien f'riskju li jċedi. Meta seħħ l-incident, ma kien hemm ħadd jgħix fl-appartament mertu tal-kawża;

22. Inżammet inkjesta maġisterjali fejn fost l-oħrajn gie maħtur Dr Daniel Vella bħala espert forensiku sabiex jgħin lill-maġistrat inkwirenti tiddetermina kif beda n-nar (ara kopja tal-proċess-verbal tal-inkjesta numru 32/2016 f'paġni 26 sa 33 tal-atti tal-kawża);
23. L-espert forensiku kien tal-fehma li n-nar li ħakem il-vetturi ġewwa l-garaxx bin-numru 83 fi Triq Carmel Dimech, fil-Mosta, kien wieħed aċċidentali u ma seħħx b'kawża ta' għemil doluż. Għalkemm l-espert forensiku ma setax jasal għall-konklużjoni tiegħu b'ċertezza, l-aktar spjegazzjoni plawsibbli li seta' jasal għaliha l-istess espert kienet li n-nirien fil-garaxx numru 83 bdew minhabba difett li seta' kellu t-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574 (ara r-relazzjoni tal-espert forensiku minn paġni 142 sa 163 tal-atti tal-kawża). Il-maġistrat inkwirenti qablet mas-sejbiet tal-espert forensiku u għalhekk għalqet l-inkjesta u ordnat li l-proċess-verbal jintbagħat għand l-Avukat Ġenerali. Mill-atti ma jirriżultax li ttieħdu passi kriminali kontra xi individwi minhabba n-nar li beda fil-garaxx numru 83 dakinhar tat-23 ta' Lulju, 2016;
24. It-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574 kien assigurat mal-kumpannija GasanMamo Insurance Limited fuq bażi ta' *Third Party Only* biex jintuża bħala vettura kummerċjali (ara paġni 83 u 84 tal-atti tal-kawża);
25. L-atturi Ellul jgħidu li minhabba din il-ġrajja, l-appartament tagħhom ġarrab għadd ta' ħsar u ma kienx f'qagħda li jinkera. Għalhekk, huma fetħu din il-kawża sabiex jiġu mħallsa mill-konvenuti għad-danni li batew, inkluż għad-dħul f'kirjiet li huma jgħidu li tilfu;

Konsiderazzjonijiet

26. Qabel ma din il-qorti tgħaddi biex tqis jekk it-talbiet tal-atturi humiex mistħoqqa, il-qorti jeħtiġilha qabelxejn tistħarreġ jekk hemmx lok li jintlaqgħu xi waħda jew aktar mill-eċċezzjonijiet ta' sura preliminari li ġew imressqa mill-konvenuti;

27. Il-qorti tinnota li l-**ewwel żewġ eċċezzjonijiet tal-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), Jacqueline Camilleri, Mario Pio Camilleri u Paul Camilleri** dwar il-konnessjoni taż-żewġ kawżi bin-numri 108/2018CFS u 270/2018CFS u dwar is-sejha fil-kawża ta' GasanMamo Insurance Limited diġà ġew milqugħa għaliex b'digriet mogħti fil-miftuħ fil-21 ta' Mejju, 2018, din il-qorti ġibdet għal quddiemha din il-kawża, filwaqt li b'digriet ieħor mogħti fil-miftuħ fit-18 ta' Ġunju, 2018, din il-qorti imbagħad ordnat is-sejha fil-kawża tal-kumpannija assiguratrici GasanMamo Insurance Limited. Għalhekk, f'dan l-istadju din il-qorti sejra tastjeni milli tiegħu aktar qies ta' dawn iż-żewġ eċċezzjonijiet ladarba dawn ġew imwettqa waqt il-mixi tal-kawża;
28. Imiss issa li l-qorti tqis l-**ewwel eċċezzjoni ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M)**, flimkien mal-**ewwel parti tas-sitt eċċezzjoni ta' GasanMamo Insurance Limited**, fejn fihom il-konvenuti rispettivi saħqu li l-atturi Ellul għandhom iressqu l-aħjar prova li huma s-sidien tal-appartament bin-numru 2, li jinsab fl-indirizz 81, Triq Carmelo Dimech, il-Mosta;
29. M'hemmx għalfejn ngħidu, biex l-atturi jistgħu jitolbu li jingħataw hlas għall-ħsara li ġrat fl-appartament inkwistjoni, huma jridu qabel xejn juru li huma għandhom xi għamla ta' titlu fuq dak l-appartament. F'dan il-każ, il-qorti tinsab sodisfatta mill-provi miġjuba f'dawn l-atti li l-atturi seħħilhom juru li huma sidien ta' dan l-appartament;
30. Fl-affidavit tagħha (ara paġni 49 u 50 tal-atti tal-kawża), l-attrici Carmen Ellul spjegat li hija kienet wirtet sehem minn sitt partijiet (1/6) tal-appartament bin-numru 2, fl-indirizz 81, Triq Carmelo Dimech, il-Mosta mingħand il-ġenituri tagħha. Il-ħames ishma minn sitt partijiet (5/6) l-oħra ta' dan l-appartament ġew mixtrija minnha u minn żewġha Carmel Ellul permezz ta' kuntratt ta' xiri-u-bejgħ tal-5 ta' Settembru, 2007, li ġie magħmul fl-atti tan-Nutar Naomi Micallef Mugliette (ara kopja tal-kuntratt misjuba f'paġni 51 sa 54 tal-atti tal-kawża). Fil-fatt, fil-kuntratt hemm imniżżel iswed fuq l-abjad li fid-data tal-kuntratt Carmen Ellul diġà kienet sidet ta' sehem minn sitt partijiet ta' dan l-appartament. Għalkemm, fil-kuntratt l-isem tat-triq ta' fejn jinsab l-appartament ġie

ndikat bħala “Trejqa tal-Pont”, Savio Borġ mill-Uffiċċju Elettorali spjega li fil-passat Triq Carmelo Dimech, fil-Mosta kienet misjuba bħala it-“Trejqa tal-Pont” (ara x-xiehda tiegħu f’paġni 120 u 121 tal-atti tal-kawża);

31. Min-naħa tagħhom il-konvenut u l-imsejħa fil-kawża, li qajmu din l-eċċezzjoni dwar il-prova tat-titlu tal-appartament, ma rressqu l-ebda prova jew sottomissjoni li b’xi mod twaqqa’ jew tmeri dak li hemm imnizzel fil-kuntratt tal-5 ta’ Settembru, 2007;
32. Għaldaqstant, ladarba l-atturi Camel u Carmen Ellul irnexxielhom iressqu prova tajba li huma s-sidien tal-appartament inkwistjoni, din il-qorti qiegħda tiċċhad l-ewwel eċċezzjoni ta’ Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u l-ewwel parti tas-sitt eċċezzjoni ta’ GasanMamo Insurance Limited;
33. Darba li l-eċċezzjonijiet preliminari tal-konvenuti ġew indirizzati, din il-qorti issa hija f’pożizzjoni li tistħarreg **it-talbiet tal-atturi Ellul flimkien mal-eċċezzjonijiet fil-mertu tal-konvenuti**;
34. Din hija kawża fejn l-atturi Ellul qegħdin jitolbu l-ħlas għad-danni li huma ġarrbu minħabba ħtija ta’ xi wieħed jew aktar mill-konvenuti. Bħala principju ġenerali, kawża ta’ din ix-xorta hija maqsuma f’żewġ stadji. L-ewwel stadju huwa marbut mal-prova tal-ħtija tal-konvenut għal dak li ġara, filwaqt li t-tieni stadju huwa marbut mal-prova tal-ammont ta’ danni li ġew imwettqa (ara ***Giovanni Fava v. Nutar Giovanni Vella***, deċiża mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fid-19 ta’ Frar, 1935, ***Antonio Borġ nomine et v. Guido Abela et, Appell Kummerċjali***, 14 ta’ Mejju, 1954, u ***Joseph Dalli et v. Mediterranean Film Studios Limited***, deċiża mill-Prim’Awla tal-Qorti Ċivili fit-23 ta’ April, 2010);
35. Din il-qorti sejra tibda bl-ewwel stadju billi tistħarreg jekk xi wieħed jew aktar mill-konvenuti għandux iwieġeb għad-danni li l-atturi qegħdin jgħidu li ġarrbu. L-imġiba li twassal biex tintrefa’ responsabbiltà ċivili tista’ tkun waħda li tinstilet kemm minn għemil li sar bil-ħsieb (doluz) u kif ukoll minn għemil jew omissjoni li seħħ bi traskuraġni jew

negliġenza (kolpuż) (ara **Michael D'Amato nomine v. Filomena Spiteri et**, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-3 ta' Ottubru, 2003);

36. Huwa prinċipju miżmum li kull persuna twieġeb għall-ħsara li tiġri bi ħtijietha (ara l-**artikolu 1031 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta**). Hekk ukoll, jitqies fil-ħtija kull min, f'għemilu ma jużax il-prudenza, għaqal u ħsieb ta' ġenitur tajjeb tal-familja (ara l-**artikolu 1032(1) tal-Kapitolu 16**). B'mod partikolari, kull min, bil-ħsieb jew mingħajr ħsieb li jagħmel ħsara, għax ikun irid jew b'nuqqas ta' għaqal, ta' prudenza jew ta' ħsieb, jagħmel jew jonqos li jagħmel xi ħaġa li biha jikser xi dmir impost mil-liġi, huwa obligat li jagħmel tajjeb għall-ħsara li tiġri minħabba f'hekk (ara l-**artikolu 1033 tal-Kapitolu 16**). Madankollu, ħsara li sseħħ b'aċċident jew b'forza maġġuri jbatiha dak li fuq ħwejġu tiġri l-ħsara, sakemm il-liġi ma tgħidx mod ieħor (ara l-**artikolu 1029 tal-Kapitolu 16**);
37. Fejn persuna tallega li tkun ġarrbet ħsara minħabba l-għemil jew l-ommissjoni tal-parti l-oħra, hija jeħtiġilha tipprova kemm l-att jew l-ommissjoni tal-persuna mixlija bir-responsabbiltà ta' dak l-għemil jew ta' dik l-ommissjoni, u kif ukoll li d-danni li hija ġarrbet huma l-effett konsegwenzjali ta' dak l-għemil jew ta' dik l-ommissjoni (ara **Giovanni Vella et v. Michael Ċilia et**, Appell Inferjuri, 23 ta' Ġunju, 2004 u **Mary Grace Cassar et v. Raymond Duca et**, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, 7 ta' Novembru, 2014);
38. Fil-każ tagħna, l-atturi Ellul jisħqu li d-danni li huma ġarrbu fl-appartament tagħhom huma l-konsegwenza diretta ta' għemejjel u kif ukoll ta' ommissjonijiet min-naħa tal-konvenuti Camilleri. Mill-banda l-oħra, il-konvenuti Camilleri jgħidu li huma ma jaħtu xejn għall-incident li seħħ fit-23 ta' Lulju, 2016 għaliex dak li ġara dakinhar ma kien xejn għajr każ fortuwitu jew aċċident;
39. Il-qorti titlaq billi tgħid li f'dan il-każ m'hemmx dubju li l-ħsarat li ġarrab l-appartament tal-atturi huma konsegwenza diretta tan-nar li ħakem il-garaxx bin-numru 83 fl-istess triq dakinhar tat-23 ta' Lulju, 2016. Skont ir-rapport tal-espert ġudizzjarju, perit Marielouise Caruana Galea li ġie ppreżentat fl-atti ta' din il-kawża fil-25 ta' Frar, 2019

(ara minn paġni 195 sa 222 tal-atti tal-kawża), l-appartament inkwistjoni kien espost għal temperatura ferm għolja li tvarja bejn l-400°C u s-600°C għal madwar ħames sigħat u kwart. Din is-sħana tremenda wasslet biex l-appartament safa vittma tal-ħsarat hawn taħt imsemmija:

- i. konsenturi li jinfirxu fuq il-parti tal-appoġġ li tinsab fil-komun tat-taraġ u fili miftuħin fil-madum tal-pjan tat-taraġ;
 - ii. tnaqqis fis-saħħa tal-ħajt tal-ġebel fil-pjan terran, li għalkemm ma kienx qiegħed joħloq sitwazzjoni ta' periklu, kien qiegħed jillimita l-potenzjal li jinbnew iktar sulari minn dawk eżistenti fuq il-blokka bin-numru 81;
 - iii. numru ta' konsenturi tat-tip *hairline* fil-ħitan tal-kamra tas-sodda ta' wara li tagħti għal fuq il-bitħa interna;
 - iv. konsenturi wiesgħa fil-ħitan tal-kamra tas-sodda ta' wara li tagħti għall-bitħa ta' wara u kif ukoll ħsarat fiz-zokklu li jdur ma' din il-kamra; u
 - v. ċaqliq 'il barra tal-ħajt ta' wara tal-kamra tas-sodda mil-livell tas-saqaf tal-garaxx bin-numru 83 'il fuq, liema ċaqliq wassal għal instabbilità f'dan il-ħajt;
40. Skont l-istess perit Caruana Galea, l-atturi Ellul kien sejjer ikollhom jagħmlu diversi spejjeż sabiex isewwu dawn il-ħsarat (ara r-rapport tal-espert ġudizzjarju ppreżentat fis-17 ta' Settembru, 2019, f'paġni 271 u 272 tal-atti tal-kawża);
41. Li rridu naraw mela huwa jekk il-konvenuti għandhomx tort għal dak li ġara;
42. Iżda qabel mal-qorti tgħaddi biex tgħarbel il-provi sabiex tiddetermina x'seta' wassal biex il-garaxx bin-numru 83 inħakem bin-nar, ikun xieraq li tiġi spjegata d-differenza bejn forza maġġuri u każ fortuwitu. Huwa miżmum fil-ġurisprudenza tagħna li l-forza maġġuri hija dik il-forza naturali bħal terremot li għaliha huwa impossibbli li wieħed jirreżisti, filwaqt li l-każ fortuwitu hija dik il-ġrajja li ma setgħetx tiġi mbassra minn persuna ta' diliġenza ordinarja (ara **Albert Borġ Falzon pro et noe v. Charles Darmanin pro et noe**, Appell Kummercjali, 7 ta' Ġunju, 1940). F'dan il-każ, l-imħarrkin Camilleri jsejsu d-difiża tagħhom fuq it-tieni kawżali;

43. Biex sitwazzjoni partikolari tkun tista' tiġi identifikata bħala każ fortuwitu jew aċċident, l-event dannuż irid ikun wieħed imprevedibbli u inevitabbli. Biex wieħed jikkonkludi jekk l-event dannuż setax jiġi meqjus bħala wieħed probabbli qabel ma jseħħ, wieħed jeħtieġlu jindaga jekk id-danneġġjant ikunx ġab ruħu bħala ġenitur tajjeb tal-familja. Fin-nuqqas, wieħed ma jkunx jista' jgħid li seħħ aċċident (ara **Kurunell Hugh Philip Raymond noe v. Negte Manwel Busuttil pro et noe**, Appell Kummerċjali, 16 ta' Novembru, 1942). Minbarra dan, biex konvenut jipprova b'suċċess id-difiża tal-każ fortuwitu, huwa jrid juri n-nuqqas ta' ħtija min-naħa tiegħu bħala l-kawża tal-ħsara, kemm dik li sseħħ minnufih u kif ukoll dik li tkun tista' sseħħ aktar 'il quddiem (ara **George Bonnici nomine v. Nicholas Ellul et**, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, 2 ta' Frar, 2005). L-oneru tal-prova dwar kawżali bħal din, jaqa' dejjem fuq dak li jkun qiegħed iqajjem din id-difiża (ara **Consiglia Fenech v. Angelo Carabott**, Appell Kummerċjali, 17 ta' Novembru, 1941 u **Alfred Delia v. Segretarju Permanenti u d-Direttur tat-Toroq et**, Appell Inferjuri, 19 ta' Mejju, 2004);
44. Mill-provi jirriżulta li fis-sigħat bikrin ta' filgħodu tat-23 ta' Lulju 2016, ċertu Salvatore Miano, ċittadin Taljan li kien joqgħod fl-appartament ta' fuq nett, li jagħmel parti mill-istess blokka fejn kien hemm il-garaxx bin-numru 83 fi Triq Carmelo Dimech, fil-Mosta, mar iħabbat lil Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) sabiex jinfurmah li hu u l-familja tiegħu kienu qegħdin ixommu riħa ta' ħruq fl-appartament tagħhom. Minbarra dan, huma kienu osservaw li mill-garaxx kien ħiereġ id-duħħan;
45. Kif sema' hekk, Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) mar jiġri jqajjem lil ibnu Mario Pio Camilleri u kompli biex jiftaħ il-bieb tal-garaxx bin-numru 83, liema bieb kien imsakkar. Hekk kif fetaħ il-bieb prinċipali tal-garaxx fuq folja waħda, huwa skopra li kien hemm in-nar fuq in-naħa ta' ġewwa tal-garaxx fejn kien hemm it-trakkijiet ipparkjati;
46. Wara ftit, wasal fuq il-post Mario Pio Camilleri. Dan kompli jiftaħ il-bqija tal-folji l-oħra tal-bieb tal-garaxx u daħal ġewwa sabiex jipprova jitfi n-nar, li sa dak il-ħin kien għadu qed jaqbad taħt it-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' registrazzjoni EBI 574, permezz ta' ċilindru tat-tifi tan-nar. Madankollu, it-tentattiv tiegħu biex jitfi n-nar falla bil-kbir, tant li n-nar kien qiegħed isir aktar perikoluż u b'konsegwenza t'hekk kien sejjer jispiċċa

jinħaraq hu wkoll. F'dak il-punt, Mario Pio Camilleri qata' qalbu li jirnexxilu jitfi n-nar u għalhekk huwa ħareġ 'il barra mill-garaxx;

47. Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Salvatore Miano ħadu ħsieb li jċemplu lid-Dipartiment tal-Protezzjoni Ċivili sabiex il-ħaddiema tad-Dipartiment imorru fuq il-post bil-għan li jitfu n-nar. Dawn waslu fuq il-post madwar nofs siegħa wara u ħadu ħsieb li jikkontrollaw u jitfu n-nar. Din l-attività ħaditilhom numru ta' sigħat;
48. B'kawża tan-nar l-erba' vetturi li kien hemm fil-garaxx inkwistjoni ġew distrutti kompletament filwaqt li l-istess garaxx ġarrab ħsarat serji minn lenti strutturali;
49. L-espert forensiku li ġie maħtur fl-inkjesta maġisterjali kien tal-fehma li n-nar li ħakem il-vetturi ġewwa l-garaxx kien wieħed aċċidentali u ma seħħx b'kawża ta' għemil doluż (ara r-relazzjoni tal-espert forensiku f'paġni 142 sa 163 tal-atti tal-kawża). L-espert seta' jiddetermina dan wara li stabbilixxa li l-bibien tal-garaxx, kemm dak prinċipali ta' quddiem u kif ukoll dak ta' wara nett, ma kellhom l-ebda evidenza ta' żgass (għalkemm l-espert irriżultalu li l-bieb li kien jagħti għall-bitħa fuq in-naħa ta' wara tal-garaxx kien miftuħ). Wara li l-espert sema' l-verżjonijiet ta' Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri, huwa seta' jikkonkludi li kien diffiċli ferm li l-vetturi bin-numri ta' reġistrazzjoni HST 002, HST 003 u HST 004 setgħu ħadu n-nar permezz ta' xort elettriku. L-espert seta' jasal għal din il-konklużjoni peress li dawn il-vetturi kienu ilhom ġranet ma jintużaw, jekk mhux anke ġimgħat u barra minn hekk, dawn il-vetturi kienu mgħammra bi swiċċ prinċipali (*main switch*);
50. Madankollu, mhux l-istess seta' jingħad dwar il-vettura bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574. Dan it-trakk, li kien intuża minn Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) madwar ħdax-il siegħa qabel seħħ l-incident, ma kellux swiċċ prinċipali, u għalhekk, skont l-espert forensiku, minkejja li dan kien mitfi, xorta waħda kien possibbli li jgħaddi kurrent tal-elettriku mill-batterija għal ġewwa l-wajers li jissupplixxu d-diversi komponenti elettronici tat-trakk. Xort elettriku b'hal dan jista' jġiri f'kull ħin, anke meta l-vettura tkun mitfija. Dan iseħħ meta l-plastik insulattiv ikun tgħarraq sa tali punt li jkun jista' jseħħ kuntatt bejn il-wajer ħaj (*live*) li jkollu l-*insulation* imħassra u l-*earth point* fix-*chassis* tal-

vettura. Il-kurrent tal-elettriku li jgħaddi f'dak il-punt ikollu reżistenza baxxa u jkun qawwi biżżejjed b'tali mod li jkun jista' jagħti n-nar lill-plastik tal-*insulation* tal-wajer, li mbagħad jinfirex fuq oġġetti kombustibbli li jkunu viċin. Biex jiġi evitat xort elettriku b'hal dan il-batterija tal-vettura tkun trid tiġi maqluġha (ara x-xiehda ta' Dr. Daniel Vella f'paġna 136 tal-atti tal-kawża);

51. Għalkemm l-espert forensiku ma setax jasal għall-konklużjoni tiegħu b'ċertezza, din kienet l-aktar spjegazzjoni plawsibbli li seta' jasal għaliha l-istess espert, jiġifieri li n-nirien fil-garaxx numru 83 bdew b'kawża ta' xort elettriku fit-trakk bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574. Dan ukoll għaliex il-magna ta' dan it-trakk inħarqet kollha kemm hi (ara x-xiehda ta' Dr. Daniel Vella f'paġna 129 tal-atti tal-kawża);
52. L-espert forensiku kien tal-fehma wkoll li n-nar, li kien qiegħed jaqbad relattivament bil-mod minħabba l-ammont baxx ta' ossiġnu li kien hemm fil-garaxx, kompli jikber meta Mario Pio Camilleri kompli jiftaħ il-folji kollha tal-bibien tal-garaxx qabel ma daħal ġewwa biex jipprova jifti n-nar. Bil-garaxx miftuħ beraħ, l-arja li kien hemm fil-garaxx inbidlet f'waħda friska u mimlija ossiġnu minn barra. Peress li l-bieb li jagħti għall-bitħa li kien hemm fuq in-naħa ta' wara tal-garaxx kien miftuħ, dan wassal biex inħolqu kurrenti ta' arja ossiġenata kiesħa li bdew deħlin mill-bieb prinċipali ta' quddiem, jaqsmu t-tul kollu tal-garaxx, u joħorġu jaħarqu mill-bieb sekondarju li jagħti għall-bitħa. Minħabba dawn il-kurrenti ta' arja n-nar beda jinfirex b'mod aktar aggressiv għal fuq it-trakkijiet l-oħra li kienu pparkjati maġenb it-trakk bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574 u kif ukoll beda jiġi mbuttata lura lejn in-naħa ta' wara tal-garaxx;
53. Mill-provi jirriżulta wkoll li l-garaxx bin-numru 83 kien jintuża esklussivament minn Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) biex iżomm fih il-vetturi kummerċjali tiegħu u affarijiet relatati mal-vetturi u max-xogħol tiegħu, b'hal laned taż-żjut (ara l-affidavit ta' Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) f'paġna 330 tal-atti, ix-xiehda ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) f'paġna 338 tal-atti u x-xiehda ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) f'paġna 440 tal-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS). Huwa kellu l-kunsens ta' missieru Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u ta' hüh Mario Pio Camilleri biex jagħmel dan (ara x-xiehda ta' Mario Pio Camilleri f'paġni 432 u 433 tal-atti tal-kawża bin-numru

108/2018CFS u x-xiehda ta' Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) f'paġni 435 u 436 tal-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS). Il-vetturi li kienu jinżammu fil-garaxx bin-numru 83 kienu kollha proprjetà ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) imma ġie spjegat li t-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' registrazzjoni EBI 574 inxtara fiż-żwieġ tiegħu mal-konvenuta Jacqueline Camilleri. Aktar tard, fis-sena 2019, Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u Jacqueline Camilleri sseparaw (ara x-xiehda ta' Jacqueline Camilleri f'paġna 434 tal-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS). Ġie spjegat ukoll li l-garaxx bin-numru 83, fejn seħħew in-nirien, kien armat b'numru ta' ċilindri tat-tifi tan-nar iżda ma kienx attrezzat b'*fire alarm* jew *smoke alarm* (ara x-xiehda ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) f'paġna 338 tal-atti ta' din il-kawża u wkoll ix-xiehda tiegħu f'paġni 438 sa 440 tal-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS);

54. Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) stqarr ukoll li lejliet li seħħ l-inċident, jġigifieri fit-22 ta' Lulju, 2016, huwa daħħal it-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' registrazzjoni EBI 574 fil-garaxx bin-numru 83 u kien beħsiebu jħallih hemm għal tmiem il-ġimgħa kollu għaliex kien sejjer iqatta' tmiem il-ġimgħa f'Kemmuna. Ikkonferma li qabel tela' lejn Kemmuna huwa ma kienx qala' l-batterija tal-imsemmi trakk (ara x-xiehda tiegħu f'paġni 438 sa 440 tal-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS);
55. Meqjus dan kollu, din il-qorti ma tistax tgħid b'ċertezza x'kien dak li kkawża n-nar fil-garaxx bin-numru 83. Minkejja dan, il-qorti tqis li hawnhekk mhux qegħdin fil-kamp kriminali. F'materja ċivili, b'differenza għal dik kriminali, il-konvinzjoni tal-ġudikant trid tkun imsejsa fuq il-bilanċ tal-probbabilitajiet. Din il-konvinzjoni tista' tkun ibbażata kemm fuq xhieda u kif ukoll fuq inferenzi li jistgħu jinstiltu minnhom (ara **Harvey v. Attard**, Appell Superjuri, 11 ta' Novembru, 1968, **Carmelo Mallia nomine v. Andrew Camilleri**, Qorti tal-Kummerċ, 16 ta' Ġunju, 1969, u **Korporazzjoni Enemalta v. V&C Contractors Limited**, Appell Inferjuri, 21 ta' Mejju, 2010);
56. Lura għall-każ tagħna, huwa ovvju li n-nar ma ġiex mix-xejn. Xi haġa li kien hemm fil-garaxx bilfors li ta bidu għan-nar. L-unika spjegazzjoni raġonevoli li toħroġ mill-atti hija li n-nar beda mit-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' registrazzjoni EBI 574. Wara kollox,

kien il-konvenut Mario Pio Camilleri stess li qal li meta daħal fil-garaxx ra li n-nar kien għadu qed jaqbad taħt l-imsemmi trakk;

57. Imma anke mingħajr din l-istqarrija ta' Mario Pio Camilleri, din il-qorti xorta waħda temmen li x'aktarx in-nar beda minħabba f'difett li kellu t-trakk tal-marka Isuzu;
58. Għalkemm bħala stat ta' fatt l-espert forensiku Daniel Vella ma setax jasal għall-konklużjonijiet tiegħu dwar kif beda n-nar b'ċertezza, din il-qorti temmen li hija ferm probabbli l-ipotesi tal-istess espert li n-nar fil-garaxx bin-numru 83 beda b'kawża ta' xort elettriku fit-trakk bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574. L-espert forensiku eskluda li n-nar seta' beda b'xi intervent uman għaliex il-bibien tal-garaxx, kemm dak prinċipali ta' quddiem u kif ukoll dak ta' wara nett, kienu msakkrin u ma kellhom l-ebda evidenza ta' żgass. L-istess espert ikkonkluda wkoll li kien diffiċli ferm li l-vetturi l-oħra li kien hemm fil-garaxx setgħu ħadu n-nar permezz ta' xort elettriku għaliex dawn il-vetturi, kuntrarjament għat-trakk tal-marka Isuzu, kienu mgħammra bi swiċċ prinċipali;
59. Għalkemm Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) jisħaq li dan it-trakk kien f'kundizzjoni tajba u kien isir manutenzjoni fuqu regolarment, jirriżulta li dan ma kienx għalkollox il-każ għaliex huwa naqas milli jieħu ħsieb li l-wajers li jaqdu d-diversi komponenti elettronici tat-trakk ikunu miżmuma tajjeb. Hekk ukoll, minkejja li f'Mejju tas-sena 2016, jiġifieri madwar xahrejn qabel seħħ l-incident, it-trakk kien għadda mit-test tal-VRT, madankollu, fl-istadju tal-provi ġie ċċarat li permezz tal-eżami ta' VRT, ma jsirux kontrolli fuq il-parti elektronika tal-magna tal-vettura (ara x-xieħda ta' Victor Attard f'paġna 308 tal-atti);
60. Bħala sid it-trakk, Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) kellu l-obbligu li jaċċerta ruħu li t-trakk kien meħlus minn kwalunkwe difetti, kemm biex jieħu ħsieb is-sigurtà tiegħu u kif ukoll għall-ħarsien tas-sigurtà ta' terzi. Wara kollox, huwa kien jaf li kien qiegħed iħalli t-trakk ġewwa garaxx li kien imdawwar b'fondi residenzjali fejn jgħixu u jorqdu n-nies u għalhekk huwa kellu d-dmir li jiżgura li joqgħod attent li t-trakk proprjetà tiegħu ma jkun tal-ebda periklu għal ħaddieħor;

61. Din il-qorti ma taqbilx li dan kien każ sfortunat li ma setax jiġi mbassar minn qabel. Mhijiex haġa ta' barra minn hawn li vettura tiegħu n-nar minħabba *electrical shorts*. Nisimgħu ħafna każijiet fl-aħbarijiet fejn karozzi jieħdu n-nar waħidhom minħabba li jkun hemm wajers mikxufin jew wajers mhux miżmuma sew. Fuq kollox, din mhijiex l-ewwel kawża għad-danni li nfetħet minħabba ħsarat li nħolqu min-nirien li kellhom il-bidu tagħhom f'xort elettriku li seħħ f'vettura u li nfirex fuq il-postijiet tal-madwar (ara ***Ivor Zammit nomine v. Christopher Agius et*** deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-15 ta' Diċembru, 2003 u kkonfermata mill-Qorti tal-Appell fl-24 ta' Ġunju, 2016). F'dan is-sens għalhekk il-konvenuti fiż-żgur ma jistgħux jgħidu li dak li ġara fit-23 ta' Lulju, 2016 ma kienx prevedibbli;
62. Kif ingħad mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza ***R. Von Brockdorff Insurance Agency Limited nomine v. Falcotrans Limited nomine*** deċiża fit-28 ta' Ġunju, 2013, li kienet dwar kawża fejn vettura ħadet in-nar minħabba nuqqas ta' manutenzjoni xierqa tal-batterija, «*il-każ fortuwitu huwa dak l-avveniment li ma setax ikun prevedut minn persuna ta' ordinarja diliġenza (Kollez. Vol. XXX pl p. 869). Intqal ukoll illi biex ikun hemm il-każ fortuwitu, mhux biżżejjed avveniment insolitu imma jeħtieġ li jkun inevitabbli b'mod li ma jstax jiġi evitat bid-diliġenza ordinarja (Kollez. Vol. XXXV p II p. 637).*»;
63. Illi kif ġa ngħad, mhijiex xi haġa straordinarja li vettura tiegħu n-nar minħabba nuqqas ta' manutenzjoni tal-wajers. Kien jaqa' fuq Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) bħala sid tat-trakk illi jiegħu ħsieb li jara li dawn il-wajers ikunu fi stat tajjeb u li jekk hemm bżonn jiegħu t-trakk għat-tiswija għand *electrician* tal-karozzi jekk huwa ma jifhimx fid-dawl. Jiġi b'hekk, li l-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) ma jstax jinheba wara l-iskuża tal-aċċident biex jipprova jfarfar minn fuqu r-responsabbiltà ta' dak li ġara;
64. Dan jgħodd aktar u aktar, meta wieħed iqis li Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), minkejja li huwa kien jaf li t-trakk tal-marka Isuzu ma kellux swiċċ prinċipali bħall-bqija tal-vetturi l-oħra li kien iżomm fil-garaxx, qabad u telaq għal tmiem il-ġimgħa lejn Kemmuna mingħajr ma indenja ruħu jaqla' l-batterija tat-trakk. Li kieku għamel dan, ma kien jiġri xejn mill-akkadut;

65. Wieħed ma jridx jinsa wkoll li għalkemm Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) ma kienx l-uniku sid tal-garaxx bin-numru 83, huwa kien l-uniku wieħed li kien qiegħed jagħmel użu minnu. Dan l-użu kellu jagħmlu bid-diliġenża mistennija minn persuna bil-għaqal;
66. B'żieda ma' dan, din il-qorti jidhrilha li Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) ma ġabx ruħu ta' persuna bil-għaqal għaliex huwa naqas li jgħammar l-imsemmi garaxx bi *smoke alarm* jew *fire alarm*. Huwa minnu li Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) ħa ħsieb li fil-garaxx ikun hemm iċ-ċilindri tat-tifi tan-nar, iżda fil-każ tagħna dan ma kienx biżżejjed tant li t-tentattiv ta' Mario Pio Camilleri li jitfi n-nar bihom ma kienx wieħed fejjedi. Wieħed ma jridx jinsa li f'dan il-każ, in-nar kellu l-bidu tiegħu fis-satra tal-lejl, waqt li n-nies kienu reġdin. L-installazzjoni ta' *smoke alarm* jew *fire alarm* kienet kruċjali biex jiġi evitat l-incident mertu ta' din il-kawża għaliex dawn fiż-żgur kienu sejrin jgħinu biex tingħibed l-attenzjoni tar-residenti tal-madwar li kien beda n-nar waqt li dan kienu għadu fil-bidu nett tiegħu;
67. Terġa' u tgħid, l-installazzjoni ta' *smoke alarm* jew *fire alarm* kienet aktar u aktar meħtieġa meta wieħed iqis li Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) kien iżomm laned taż-żjut ġewwa l-garaxx bin-numru 83. Għalkemm fil-każ tagħna dawn il-laned taż-żjut ma għenux biex in-nar ikompli jikber (ara x-xieħda ta' Dr. Daniel Vella f'paġni 335 u 336 tal-atti tal-kawża), il-qorti tqis li ż-żamma ta' dawn il-laned taż-żejt, li wara kollox huwa klassifikat bħala materjal li jista' jaqbad (ara x-xieħda ta' Frederick Sammut f'paġni 116 sa 119 tal-atti tal-kawża), kellha raġonevolament timmotivah sabiex jinstalla *smoke alarm* jew *fire alarm* fil-garaxx imsemmi. Il-prudenza eżerċitata minn persuna bil-għaqal hekk titlob;
68. Għalhekk, fid-dawl ta' dan kollu, il-qorti qiegħda ssib li Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) għandu jgħorr responsabbli għan-nar li qabad fil-garaxx bin-numru 83 fit-23 ta' Lulju, 2016, kemm għaliex dak li ġara seta' jiġi evitat u kif ukoll għaliex il-ħsarat li garrbu l-atturi Ellul fl-appartament tagħhom saru direttament bi ħtija tiegħu;

69. Imiss issa li l-qorti tistħarreg jekk il-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), Mario Pio Camilleri, Paul Camilleri u Jacqueline Camilleri għandhomx iwiegħbu huma wkoll għad-danni li garrbu l-atturi Ellul;
70. Kif spjegat aktar 'il fuq, Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri kienu l-ewwel tnejn li marru fuq il-post wara li qabad in-nar. L-ewwel wieħed li mar fuq il-post kien Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), li fetaħ il-bieb prinċipali tal-garaxx fuq folja waħda. Warajh wasal Mario Pio Camilleri, li kompli jiftaħ il-bqija tal-folji l-oħra tal-bieb tal-garaxx u daħal għewwa sabiex jipprova jitfi n-nar. Il-qorti tinnotta li l-espert forensiku kien tal-fehma li hekk kif il-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri fetħu l-bieb prinċipali tal-garaxx beraħ, inħolqu kurrenti ta' arja li wasslu biex in-nar beda jinfirex b'mod aktar aggressiv. Fl-opinjoni tal-espert kien dan li wassal biex il-ħruq kien wieħed ta' dik l-intensità;
71. Il-qorti tifhem illi dak li wettqu l-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri għamluh b'nuqqas ta' ħsieb għaqli, frott il-paniku li kellhom fuqhom f'dak il-mument. Madankollu, dan ma jeħlishomx mir-responsabbiltà għall-akkadut għaliex il-ħsara li huma wettqu kienet waħda pjuttost prevedibbli. Tassew, mhuiwix daqstant diffiċli biex wieħed jifhem li n-nar kien sejjer jitħegġeg aktar ladarba dan għie mgħejjun minn arja friska li kienet qiegħda tidħol minn barra l-garaxx. Il-qorti temmen bis-sħiħ li l-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri huma konsapevoli tal-fatt li huma żbaljaw meta fetħu beraħ il-bieb prinċipali tal-garaxx. Tant hu hekk, li meta waqt li kien qiegħed isir il-kontro-eżami ta' Mario Pio Camilleri fis-seduta tat-12 ta' Lulju, 2021 u l-qorti staqsietu jekk huma kinux ħallew il-bieb miftuħ, il-konvenut infixel u ma kienx jaf x'sejjer jaqbad iwiegħeb (ara x-xieħda ta' Mario Pio Camilleri f'paġna 362 tal-atti). F'dak il-mument, il-qorti kif impoġġija ħarset sew lejn l-espressjoni ta' wiċċu u mill-imġiba tiegħu, hija setgħet tara li l-konvenut Mario Pio Camilleri kien qed jaċċetta li hu u missieru kienu wettqu żball li kkontribwixxa biex dakinhar tal-incident in-nar kompli jiggrava;
72. Il-qorti tifhem ukoll li Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), bħala l-ewwel wieħed li mar fuq il-post, kellu ta' bilfors jiftaħ il-bieb prinċipali tal-garaxx biex jara x'kien qiegħed jġri

ġewwa. Minkejja dan, minn imkien ma jirriżulta mill-atti li l-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri għalqu l-bieb prinċipali tal-garaxx wara li Mario Pio Camilleri ħareġ minn ġewwa l-garaxx, u li żammewh hekk magħluq sakemm waslu l-ħaddiema tad-Dipartiment tal-Protezzjoni Ċivili fuq il-post. Il-qorti temmen li s-sitwazzjoni kienet tkun ferm inqas gravi li kieku l-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri ċemplu mill-ewwel għall-għajjnuna u qagħdu jistennew l-assistenza tasal fuq barra tal-garaxx, bil-bieb prinċipali tiegħu magħluq;

73. Huwa veru li wara kulħadd għaref. Imma mill-atti tal-kawża ma ntweriex li Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri kienu mħarrġa fit-tifi ta' nar. Bniedem għaqli f'sitwazzjoni bħal dik kien ifttx mill-ewwel għall-għajjnuna tal-ħaddiema tad-Dipartiment tal-Protezzjoni Ċivili u mhux jipprova jifli n-nar huwa stess. Huwa ċar li kieku dawn talbu għall-għajjnuna, in-nar ma kienx jikber u jinfirex għall-appartament tal-atturi. Wara kollox, kien il-konvenut Mario Pio Camilleri stess li stqarr waqt il-kontrolli ta' tiegħu li n-nar ma kienx wieħed qawwi meta huwa daħal fil-garaxx u li dan in-nar ifferoċja wara li fetaħ il-bieb tal-garaxx;
74. Huwa miżmum fil-ġurisprudenza li min jikkontribwixxi għall-perikolu, għalkemm ma jintweriex li kien hu li għamel il-ħsara, m'għandux jinħeles mir-responsabbiltà. Fil-każ tal-lum, hemm żewġ kawżi probabbli għall-ħolqien u għall-qilla tan-nar: (i) min-naħa l-waħda, id-diversi nuqqasijiet min-naħa ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), fosthom li ma wettaqx manutenzjoni xierqa fuq it-trakk tiegħu, li ma qalax il-batterija tat-trakk qabel telaq lejn Kemmuna biex iqatta' tmiem il-ġimgħa hemmhekk u li m'għammarx il-garaxx bi *smoke jew fire alarm*, (ii) u min-naħa l-oħra n-nuqqas ta' ħsieb għaqli ta' Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri meta huma fetħu beraħ il-bieb prinċipali tal-garaxx;
75. Il-fatt li mhux magħruf b'ċertezza x'kienet il-kawża tal-qilla tan-nar li seħħ dakinhar - jekk kienx it-tort ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) waħdu jew jekk kienx it-tort tiegħu flimkien ma' Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri - ma jeskludix ir-responsabbiltà tagħhom għax il-probabbiltà li dak li seħħ kien it-tort tagħhom kollha flimkien hemmhekk tibqa', u għalhekk il-piż li jippruvaw mod ieħor kien fuqhom;

76. Kif ingħad mill-Qorti tal-Appell dan l-aħħar fis-sentenza **Paul Pulliċino v. Id-Direttur Ġenerali tax-Xogħlijiet** deciża fit-30 ta' Marzu, 2022:

«Min jikkontribwixxi għall-perikolu għalkemm ma jintweriex li kien hu li għamel il-ħsara ma għandux jinħeles mir-responsabilità, kif igħalliem Ulpjanu:

»Sed si plures servum percusserint, utrum omnes quasi occiderint teneantur, videamus. et si quidem apparet cuius ictu perierit, ille quasi occiderit tenetur: quod si non apparet, omnes quasi occiderint teneri iulianus ait, et si cum uno agatur, ceteri non liberantur: nam ex lege aquilia quod alius praestitit, alium non relevat, cum sit poena.» (Dig. 9.2.11.2 Ulpianus 18 ad ed.)

Il-grad meħtieġ ta' prova f'kawża bħal dik tallum huwa dak tal-probabilità, u meta jikkonkretizza ruħu l-perikolu hemm il-probabilità (għalkemm fil-każ tallum hija ċ-ċertezza) illi l-ħolqien tal-perikolu ... kien il-kawża tar-riżultat Minn hemm toħroġ ir-responsabilità.

...

Li tirraġuna mod ieħor ikun ifisser illi meta tnejn min-nies ikunu ħolqu l-perikolu iżda ma ma jintweriex min minnhom kien li effettivament għamel il-ħsara għalkemm bilfors kien wieħed minnhom, mela ħadd minnhom ma jista' jitqies responsabbli u jkun, fi kliem Ġuljanu, longe absurdius neutrum lege aquilia teneri (Dig. 9.2.51.2 Iulianus 86 dig.)»

77. Il-qorti tħoss li bl-intervent tagħhom il-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri tabilhaqq spiċċaw biex għarrqu aktar is-sitwazzjoni, hekk kif wara kollox hija l-opinjoni tal-espert imqabba minnha. Għalhekk huwa xieraq li anke huma jwieġbu għall-ħsara li saret fl-appartament tal-atturi, ladarba huma għamluha tal-prużuntuzi meta ppruvaw jitfu n-nar waħidhom minflok talbu għall-għajnuna ta' nies kompetenti;
78. F'dak li jolqot ir-responsabilità tal-konvenut Paul Camilleri għall-incident tat-23 ta' Lulju, 2016, din il-qorti ma tħossx li hija għandha ssib xi ħtija fih għal dak li ġara. Kif ngħad aktar 'il fuq, il-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) kien l-uniku wieħed li kien qiegħed jagħmel użu mill-garaxx bin-numru 83. Mill-atti ma jirriżultax li Paul Camilleri, li jinsab imsiefer, kellu xi kontribut fl-incident li seħħ dakinhar tat-23 ta' Lulju,

2016. Għalhekk, din il-qorti qiegħda ssib li Paul Camilleri mhuwiex responsabbli għall-ħsarat li ġew ikkawżati lill-atturi b'konsegwenza tal-imsemmi inċident;

79. Jifdal biss li l-qorti tistħarreg jekk il-konvenuta Jacqueline Camilleri għandhiex iġġorr xi sehem mir-responsabbiltà għad-danni li sofrew l-atturi Ellul. Min-naħa tagħha Jacqueline Camilleri tgħid li m'hijiex komproprietarja tal-garaxx bin-numru 83 u allura ma taħti bl-ebda mod għad-danni mitluba mill-atturi;
80. Mill-provi jirriżulta li Jacqueline Camilleri fil-fatt mhijiex waħda mis-sidien tal-garaxx bin-numru 83. Madankollu, it-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574 inxtara fiż-żwieġ tagħha mal-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u għalhekk kif tgħid hija stess fl-eċċezzjoni mogħtija minnha, Jacqueline Camilleri hija sidt ta' dan it-trakk flimkien ma' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M);
81. Għalkemm ġie allegat li Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u Jacqueline Camilleri huma mifruda minn xulxin sa mill-2019, ma tressqet l-ebda prova quddiem din il-qorti dwar jekk is-separazzjoni ta' Jacqueline Camilleri minn ma' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) kinitx waħda legali jew sempliċiment waħda *de facto*. Lanqas ġie indikat li l-komunjoni tal-akkwisti ta' bejniethom ġiet maħlula jew li Jacqueline Camilleri m'għadhiex sidt it-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 574 flimkien ma' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M). Għalhekk, il-qorti sejra tqis li l-komunjoni tal-akkwisti ta' bejniethom għadha fis-seħħ;
82. Ladarba din il-qorti sabet li Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) huwa responsabbli għall-inċident li seħħ fit-23 ta' Lulju, 2016, id-dejn relattiv li jrid jiġihallas bħala rizarċiment tad-danni mġarrba mill-atturi, huwa dejn tal-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejnu u bejn Jacqueline Camilleri. Dan qiegħed jingħad għaliex fil-dawl tal-**artikolu 1327(f) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta**, il-kreditu tal-atturi Ellul, li eventwalment sejjer jiġi likwidat minn din il-qorti, huwa dovut bħala rimedju ċivili minn Jacqueline Camilleri bħala mart Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) ladarba jirriżulta li d-dejn relattiv ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) ma twelidx minn reat li sar volontarjament. Għalhekk, għalkemm din il-qorti mhijiex qiegħda ssib li Jacqueline Camilleri b'xi mod u manjiera

kkontribwiet biex seħħ l-incident tat-23 ta' Lulju, 2016, madankollu bħala membru fil-komunjoni tal-akkwisti ma' żewġha Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), hija għandha tinżamm responsabbli għad-danni *in solidum* flimkien ma' żewġha Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) (ara f'dan is-sens **Tabib Dottor Dodfrey Borg et v. Gaetano Bartolo et**, Appell Superjuri, 28 ta' Settembru, 2007);

83. Meqjus dan kollu, fil-fehma tal-qorti, il-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) għandu jerfa' l-aktar piż għall-incident li seħħ fit-23 ta' Lulju, 2016, għaliex il-ħtija prinċipali għall-akkadut hija tiegħu, filwaqt li Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u Mario Pio Camilleri servew biss bħala strumenti li aggravaw il-qawwa tan-nar;
84. Din il-qorti tqis li fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet magħmula hawn fuq, Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u Jacqueline Camilleri għandhom jagħmlu tajjeb għal 50% tad-danni. Għal dan is-sehem ta' 50% il-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), Jacqueline Camilleri u GasanMamo Insurance Limited għandhom jinżammu responsabbli *in solidum*: (i) Jacqueline Camilleri minħabba li d-dejn inkwistjoni huwa wieħed fuq il-komunjoni tal-akkwisti; u (ii) GasanMamo Insurance Limited minħabba li meta seħħ l-incident t-trakk tal-marka Isuzu bin-numru ta' registrazzjoni EBI 574 kien kopert b'assicurazzjoni mingħandha fuq bażi *Third Party Only*;
85. Mill-banda l-oħra, il-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri għandhom jerfgħu r-responsabbiltà ta' 25% kull wieħed għad-danni mgarrba mill-atturi Ellul;
86. Ladarba din il-qorti stabbiliet il-parti tal-ħsara li kull wieħed mill-konvenuti responsabbli għandu jagħmel tajjeb għaliha, u ladarba ma nstabx li xi wieħed mill-konvenuti responsabbli aġixxa dolożament, din il-qorti qiegħda tiddikjara li m'għandux ikun hemm solidarjetà bejn Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), Jacqueline Camilleri u GasanMamo Insurance Limited min-naħa l-waħda u Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri fuq in-naħa l-oħra. Għall-istess raġuni lanqas għandu jkun hemm solidarjetà bejn il-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri (ara f'dan is-sens l-artikolu 1050(1) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, **Alison Pace v.**

Christopher Agius et, Appell Superjuri, 23 ta' Novembru, 2020 u **L-Awtorità għat-Trasport f'Malta v. Carmel Spiteri et**, Appell Superjuri, 24 ta' Ġunju, 2021);

87. Għalhekk, kif ġie spjegat aktar 'il fuq, fiċ-ċirkostanzi partikolari ta' dan il-każ huma biss il-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), Jacqueline Camilleri u GasanMamo Insurance Limited li qegħdin jinżammu responsabbli *in solidum* għal 50% tal-ħsara li ġarrbu l-atturi Ellul;
88. Għalhekk, f'dan is-sens l-ewwel talba tal-atturi Ellul qiegħda tintlaqa'. Hekk ukoll, qiegħda tintlaqa' limitatament it-tieni talba tal-atturi Ellul fejn huma qegħdin jitolbu lil din il-qorti tiddikjara li l-fond proprjetà tagħhom ġarrab ħsara strutturali estensiva b'kawża tan-nirien li seħħew fil-garaxx bin-numru 83 fit-23 ta' Lulju, 2016;
89. Imiss issa li jiġu mistħarrġa **t-tieni talba tal-atturi Ellul** fejn huma qegħdin jitolbu dikjarazzjoni li huma sofrew danni għaliex il-konvenuti ma wettqux it-tiswijiet fil-garaxx bin-numru 83 u **l-ħames talba tal-atturi Ellul** biex il-konvenuti jiġu ordnati jwettqu t-tiswijiet meħtieġa fil-garaxx imsemmi, flimkien mas-**sitt eċċezzjoni tal-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), Paul Camilleri, Jacqueline Camilleri u Mario Pio Camilleri;**
90. L-atturi Ellul jishqu li l-konvenuti naqsu milli jsewwu l-ħsarat li kellhom fil-garaxx numru 83, u b'konsegwenza ta' dan, huma sofrew danni minħabba ħsara strutturali fl-appartament tagħhom u telf ta' qligħ. Għalhekk, huma qegħdin jitolbu lil din il-qorti tordna lill-konvenuti biex jagħmlu t-tiswijiet meħtieġa. Mill-banda l-oħra, fis-sitt eċċezzjoni tagħhom, Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), Paul Camilleri, Jacqueline Camilleri u Mario Pio Camilleri jgħidu li l-imsemmija tiswijiet kienu qegħdin jiġu mwettqa u dalwaqt kienu serjin jitlestew;
91. Din il-qorti tinnota li l-perit Mario Ellul, li ġie mqabbad mill-attur Michael Camilleri fil-kawża bin-numru 108/2018CFS, ikkonferma li wara li għall-ħabta ta' Ottubru u Novembru tas-sena 2018 twaqqa' l-garaxx bin-numru 83, Emanuel Camilleri wettaq xogħlijiet fl-appoġġ tal-appartamenti 1 u 2 tal-blokka bin-numru 81 billi reġa' bena nofs

it-tul tiegħu permezz ta' blokki tal-konkos. Għalhekk, il-ħsara strutturali li għandha x'taqsam mal-appoġġ tal-appartamenti ġiet imsewwija (ara l-affidavit ta' Mario Ellul u r-ritratti mehmuża miegħu f'paġni 358 u 359 tal-atti tal-kawża bin-numru 108/2018CFS);

92. Fil-fatt l-atturi Ellul irnexxielhom iwettqu numru ta' tiswijiet fl-appartament tagħhom, tant li f'Awwissu 2021 l-appartament kien lest bl-għamara b'kollox (ara x-xieħda ta' Carmel Ellul f'paġna 371 tal-atti ta' din il-kawża). Għalhekk, din il-qorti qiegħda tifhem li ma hemmx aktar tiswijiet x'isiru mis-sidien tal-garaxx bin-numru 83;
93. Meqjus li t-tiswijiet meħtieġa mill-atturi saru, din il-qorti qiegħda **tilqa' s-sitt eċċezzjoni tal-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), Paul Camilleri, Jacqueline Camilleri u Mario Pio Camilleri**, filwaqt li qiegħda **tiċħad f'dan is-sens it-tieni u l-ħames talba tal-atturi**;
94. Magħluqa din il-kwistjoni, ladarba li din il-qorti stabbiliet li l-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), Jacqueline Camilleri, GasanMamo Insurance Limited, Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri għandhom iwiegħbu għad-danni mitluba mill-atturi Ellul, hija sejra tgħaddi għat-**tieni stadju** tas-sentenza tagħha fejn hija sejra tkun qiegħda tillikwida d-danni mġarrba minnhom;
95. Kif imsemmi aktar 'il fuq f'din is-sentenza, il-qorti jirriżultalha li l-ħsarat li saru fl-appartament numru 2 b'kawża tan-nar tat-23 ta' Lulju, 2016 ġew imsewwija. Fil-fatt, waqt is-seduta tal-1 ta' April, 2022, il-partijiet qablu li fil-mori tal-kawża l-atturi kienu wettqu bi spejjeż tagħhom it-tiswijiet kollha li kien hemm b'zonn li jsiru fl-appartament tagħhom. B'ħala prova tan-nefqa li huma kellhom jagħmlu biex iwettqu dawn it-tiswijiet l-atturi ressqu l-irċevuti li ġejjin:
- i. irċevuta fl-ammont ta' €203 maħruġa minn *Hector's Ironmongery* (ara paġna 427 tal-atti tal-kawża) u rċevuta fl-ammont ta' €625.40 maħruġa minn Awad Awad għall-ispejjeż tal-finituri (ara paġna 428 tal-atti tal-kawża);
 - ii. żewġ irċevuti fl-ammonti ta' €140 u €85 maħruġa minn Francesco Saverio Vella għall-kiri ta' *high up* (ara paġna 428 tal-atti tal-kawża);

- iii. irċevuta fl-ammont ta' €850 maħruġa minn Francis Borġ għall-xogħlijiet relatati ma' bini (ara paġna 429 tal-atti tal-kawża);
 - iv. irċevuta fl-ammont ta' €60 maħruġa mill-Awtorità tal-Ippjanar għall-applikazzjoni magħmula mill-atturi biex jinfurmaw lill-istess Awtorità dwar il-bini perikoluż (ara paġna 430 tal-atti tal-kawża);
96. Dawn l-irċevuti, għajr dik maħruġa minn Awad Awad, ġew ikkonfermati bil-ġurament mill-persuna li ħarġithom. Fil-każ tal-irċevuta maħruġa minn Awad Awad, il-qorti tinnota li fis-seduta tal-24 ta' Ġunju, 2022, il-konvenuti ħelsu lill-atturi mill-ħtieġa li jharrku lil Awad Awad biex jaħlef dwar il-korrettezza ta' din l-irċevuta. Għalhekk, il-qorti qiegħda tqis li l-atturi ressqu prova tajba tal-ispejjeż li huma għamlu;
97. Dawn l-ispejjeż jammontaw għas-somma totali ta' **€1,963.40**. Il-qorti jidhrilha li dawn l-ispejjeż li kellhom jagħmlu l-atturi biex iwettqu t-tiswijiet huma ġustifikati għaliex dawn jaqgħu sew fl-istima tad-danni li waslet għaliha l-perit Marielouise Caruana Galea fir-rapport tagħha (ara paġni 271 u 272 tal-atti). Għalhekk, il-qorti sejra tordna li s-somma ta' **€1,963.40** għandha titfallas lill-atturi Ellul mill-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), Jacqueline Camilleri, GasanMamo Insurance Limited, Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri fl-ishma indikati aktar 'il fuq f'din is-sentenza;
98. Issa, l-qorti trid teżamina wkoll jekk l-atturi Ellul ġarrbux telf ta' qligħ minħabba li huma qed jgħidu li ma setgħux jikru l-appartament inkwistjoni. Tassew, dan it-telf huwa wieħed mill-irjus ta' ħsarat li persuna responsabbli għandha twieġeb għalih skont l-**artikolu 1045(1) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta**;
99. Kemm Carmel Ellul u kif ukoll Carmen Ellul qalu li lura fis-sena 2016, huma kellhom il-ħsieb li jikru l-appartament numru 2. Qalu li meta seħħ l-incident tat-23 ta' Lulju, 2016, Carmel Ellul kien laħaq ksieħ, għamel il-madam u għadda d-dawl u l-ilma. Skonthom, kien għad fadal li jsiru l-kmamar tal-banju, il-bibien u l-kamra għall-ħasil tal-ħwejjeġ imma ladarba dawn jitlestew l-appartament kien sejjer ikun f'kundizzjoni li jinkera. Huma qalu wkoll li qabel ma seħħ l-incident kienet avvicinathom persuna ta' ċittadinanza Serba li indikatilhom li xtaqet tikri l-appartament u kienet fil-fatt offritilhom

€450 fix-xahar bħala kera (ara l-affidavits ta' Carmen u Carmel Ellul f'paġni 49 sa 61 tal-atti tal-kawża). Madankollu, fix-xieħda tiegħu tad-29 ta' Settembru 2021, Carmel Ellul ammetta li meta seħħ l-incident f'Lulju tas-sena 2016, l-appartament numru 2 ma kienx abitabbli (ara paġna 372 tal-atti tal-kawża);

100. L-atturi Ellul ressqu wkoll rapport maħluf tal-perit tagħhom Claude Borġ fejn huwa kkonkluda li bejn Lulju tas-sena 2017 u Frar tas-sena 2019 huma tilfu t-total ta' €24,800 f'kera (ara l-imsemmi rapport f'paġni 264 u 265 tal-atti tal-kawża);

101. Wara li ħadet qies ta' dan kollu, din il-qorti mhijiex sodisfatta li f'dan il-każ l-allegazzjoni tal-atturi li huma ġarrbu telf ta' kera hija sostnuta bil-provi. Dan qiegħed jingħad għar-raġuni li mill-provi jirriżulta inkontestat li fil-mument li ġara l-incident l-appartament inkwistjoni ma kienx qiegħed jiġi mikri u lanqas ma kien qiegħed jiġi reklammat għall-kiri (ara f'dan is-sens **Ivor Żammit nomine v. Christopher Aġius et**, Appell Superjuri, 24 ta' Ġunju, 2016). Terġa' u tgħid, fil-mument li seħħ l-incident l-appartament kien għadu mhuiwix lest biex jinkera u minkejja li l-atturi saħqu li huma kienu sabu kerrej prospettiv, dan ma ġiex imressaq bħala xhud f'din il-kawża biex jikkonferma l-verżjoni tagħhom;

102. Barra minn dan, għalkemm l-atturi ġabu prova teknika tal-valur lokatizzju tal-fond għas-snin ta' bejn l-2017 u l-2019, huma ma ressqu ebda prova ta' telf ta' kirjiet tul iż-żmien inkwistjoni. Ingħad fis-sentenza fl-ismijiet **Helen Schembri et v. Anthony George Zahra noe et**, deċiża mill-Qorti tal-Appell Superjuri fit-28 ta' Settembru, 2012 li,

«Ma kienx biżżejjed għall-atturi li juru kemm kien il-valur lokatizzju tal-fond fiż-żminijiet rilevanti, iżda kellhom juru wkoll li effettivament tilfu kirjiet minħabba l-aġir tas-socjetà konvenuta. Il-Qorti ma tistax tispekula u tgħid illi li ma kienx għal aġir tas-socjetà konvenuta, l-atturi kienu żgur jikru l-fond għaž-żmien kollu rilevanti u dan żgur bil-kera li stabilixxa l-perit tekniku. Kien obbligu tal-atturi li jressqu din il-prova, iżda naqsu li jagħmluha, u għalhekk, imputat sibi»;

103. Il-qorti, wara li qieset dawn il-fatturi kollha, ma tarax li l-atturi ppruvaw b'suċċess l-pretensjoni tagħhom ta' telf ta' qligħ mill-kirja tal-appartament, ladarba t-telf ta' qligħ li

qegħdin jippretendu la kien effettiv u lanqas ma kien telf ta' qligħ attwali, hekk kif jipprovdi l-**artikolu 1045(1) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta**. Tfalli għalhekk, fuq dan il-binarju t-teżi tal-atturi li huma ġarrbu danni;

104. Għalhekk, f'dan is-sens, din il-qorti qiegħda tilqa' t-tielet u r-raba' talba tal-atturi Ellul u tillikwida l-ammont ta' danni mġarrba mill-atturi fl-ammont ta' **€1,963.40** u tiċħad b'hekk il-bqija tal-eċċezzjonijiet fil-mertu tal-konvenuti kollha, għajr dawk ta' Paul Camilleri;
105. Peress li, kif spjegat aktar 'il fuq, it-tiswijiet fl-appartament numru 2 diġà saru, u meqjus ukoll li l-konvenuti msemmija sejrjn jiġu ordnati jħallsu lill-atturi għall-ħsarat li ġarrab dan l-appartament, din il-qorti sejra tgħaddi biex **tiċħad is-sitt talba tal-atturi Ellul** fejn huma talbu lil din il-qorti tordna lill-konvenuti biex iwettqu t-tiswijiet kollha meħtieġa fl-appartament, proprjetà tal-atturi;
106. Fl-aħħar nett, peress li fl-att ġudizzjarju li ressqu l-atturi Ellul qabel huma fetħu din il-kawża ma ġie indikat l-ebda ammont ta' danni iżda saret biss sejha lill-konvenuti biex dawn jersqu għal-likwidazzjoni tad-danni mġarrba mill-atturi (ara l-ittra ufficjali datata 31 ta' Jannar, 2017 f'paġna 7 tal-atti tal-kawża), fuq is-saħħa tal-prinċipju ta' *in liquidandis non fit mora*, din il-qorti sejra tkun qiegħda tordna lill-konvenuti hawn fuq imsemmija jħallsu l-imgħax bir-rata ta' 8% fuq l-ammont ta' **€1,963.40**, liema mgħax għandu jibda miexi mid-data ta' din is-sentenza;

Deċiżjoni

Għaldaqstant, għar-raġunijiet fuq imsemmija din il-qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi:

- i. **Tastjeni** milli tieħu aktar qies tal-ewwel u t-tieni eċċezzjoni tal-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), Jacqueline Camilleri, Mario Pio Camilleri u Paul Camilleri peress li dawn ġew milqugħa waqt is-smiġħ ta' din il-kawża;

- ii. **Tiċhad** l-ewwel eċċezzjoni ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u l-ewwel parti tas-sitt eċċezzjoni ta' GasanMamo Insurance Limited peress li l-atturi Carmel u Carmen Ellul inexxielhom iressqu prova tajba li huma s-sidien tal-appartament numru 2, fl-indirizz 81, Triq Carmel Dimech, fil-Mosta;
- iii. **Tiċhad** l-ewwel talba tal-atturi Ellul fir-rigward tal-konvenut Paul Camilleri iżda **tilqagħha** fil-konfront tal-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri u tiddikjara li dawn huma responsabbli għan-nirien li ħakmu l-garaxx bin-numru 83, fi Triq Carmelo Dimech, il-Mosta nhar it-23 ta' Lulju, 2016. Il-grad ta' responsabbiltà hija maqsuma hekk: nofs fuq Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), kwart fuq Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u kwart fuq Mario Pio Camilleri. Il-konvenuta Jacqueline Camilleri u l-imsejħa fil-kawża GasanMamo Insurance Limited għandhom iwieġbu għas-sehem ta' responsabbiltà ta' Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) minħabba li fil-każ tal-konvenuta d-dejn inkwistjoni huwa wieħed li jorbot fuq il-komunjoni tal-akkwisti u minħabba li fil-każ tal-imsejħa fil-kawża kien hemm fis-seħħ polza ta' assikurazzjoni;
- iv. **Tilqa'** limitatament it-tieni talba tal-atturi Ellul u tiddikjara li l-fond proprjetà tagħhom ġarrab ħsara strutturali estensiva b'kawża tan-nirien li seħħew fil-garaxx bin-numru 83, fi Triq Carmelo Dimech, il-Mosta fit-23 ta' Lulju, 2016 iżda **tiċhadha** safejn huma qegħdin jitolbu dikjarazzjoni li batew danni għaliex il-konvenuti ma wettqux it-tiswijiet fl-isemmi garaxx;
- v. **Tilqa'** s-sitt eċċezzjoni tal-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 57944M), Paul Camilleri, Jacqueline Camilleri u Mario Pio Camilleri, filwaqt li **tiċhad** il-ħames talba tal-atturi, peress li t-tiswijiet fil-garaxx bin-numru 83, fi Triq Carmelo Dimech, il-Mosta ġew imwettqa;
- vi. **Tiċhad** il-bqija tal-eċċezzjonijiet fil-mertu tal-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 44382M), Jacqueline Camilleri, GasanMamo Insurance Limited, Emanuel Camilleri (K.I. 57944M) u Mario Pio Camilleri;

- vii. **Tilqa'** t-tielet talba tal-atturi u tillikwida d-danni mgarrba minnhom fl-ammont ta' €1,963.40, bl-imgħax bir-rata ta' 8% mid-data ta' din is-sentenza sakemm isir il-ħlas effettiv;
- viii. **Tilqa'** r-raba' talba tal-atturi u tordna li l-ammont ta' €1,963.40 flimkien mal-imgħax jiġi mħallas hekk: nofs dan l-ammont mill-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u Jacqueline Camilleri u mill-imsejħa fil-kawża GasanMamo Insurance Limited, li għandhom jinżammu responsabbli *in solidum* għal dan is-sehem; (b) kwart dan l-ammont mill-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. 57944M); u (ċ) kwart dan l-ammont mill-konvenut Mario Pio Camilleri;
- ix. **Tiċħad** is-sitt talba tal-atturi Ellul fejn huma talbu lil din il-qorti tordna lill-konvenuti biex iwettqu t-tiswijiet kollha meħtieġa fl-appartament numru 2, fl-indirizz 81, Triq Carmel Dimech, fil-Mosta għaliex dawn it-tiswijiet diġà ġew imwettqa;

Fl-aħħar nett, **tordna** li l-ispejjeż kollha marbuta ma' dawn il-proċeduri, magħdud magħhom l-ispejjeż marbuta mal-ittra uffiċjali tal-31 ta' Jannar, 2017 jiġħallsu mill-konvenuti skont il-grad ta' ħtija li l-qorti sabet fihom, jiġifieri: (a) nofshom mill-konvenuti Emanuel Camilleri (K.I. 44382M) u Jacqueline Camilleri u mill-imsejħa fil-kawża GasanMamo Insurance Limited, li għandhom jinżammu responsabbli *in solidum* għal dan is-sehem; (b) kwart mill-konvenut Emanuel Camilleri (K.I. 57944M); u (ċ) kwart mill-konvenut Mario Pio Camilleri.

Christian Falzon Scerri
Imħallef

Mary Josephine Musu
Deputat Registratur